

tában állott jogvégzett bírósági alkalmazottak, az elnökök, bírák, titkárok, jegyzők, fogalmazók, joggyakornokok és közjegyzők archontológiáját olvashatjuk.

A könyv másik nagy erőssége képgyűjteménye. Az adott bíróságok tárgyalását a hozzájuk kapcsolódó képek színesítik. Képeket találhatunk a bíróságok hajdani és mostani épületeiről éppúgy, mint szerződésekről, a tárgyalóterem akkori és jelenlegi kialakításáról, belső elrendezéséről és bútorzatáról. A fényképezés egyre szélesebb körű elterjedésével egyre több kép maradhatott fenn a bíróságok mindennapjairól, ünnepi pillanatairól, amelyek közül a szerző is közöl jó néhányat. A mű végén a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság és a városi bíróságok tagjairól készült tablófotók kaptak helyet.

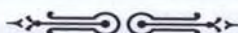
Az értékes könyv gazdagítja az utóbbi években örvendetesen megélnékvált jogi kultúrtörténeti, ezen belül

igazságszolgáltatás-történeti könyvek sorát,¹ s nemcsak a jogászoknak és a szakmabelieknek jelenthet hasznos olvasmányt, hanem a laikus érdeklődők számára is fontos város-, jog- és kultúrtörténeti ismereteket közvetít gördülékeny, könnyen olvasható formában.

Szálasy Zsolt

Jegyzet

¹ A gazdag jogi kultúrtörténeti irodalomból néhány példa: *Bírósági épületek Magyarországon* (HG & Társa Kiadó, Budapest, 1993); Kengyel Miklós: *Az igazságszolgáltatás szimbólumai. Adalékok a jogi kultúrtörténethez* (Tudományos Dialóg, 1998. 2., 14–19. p.); Kajtár István *Bevezetés a jogi kultúrtörténetbe* (Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 2004. V. fejezet: Az igazságszolgáltatás jogi kultúrtörténete).



SZEMLE

Laudatio dr. Blazovich László egyetemi tanárról, az Eike-von-Repgow-Preis 2010. évi kitüntetettjéről*

Igen tisztelt Miniszterasszony!
Magnifice Rector!
Igen tisztelt Főpolgármester Úr!
Hölgyeim és Uraim!

Nagy tisztesség érte dr. Blazovich László professzort, s általa a Szegedi Tudományegyetemet, valamint a magyar jogtörténetírást. Professzor úr elnyerte a 2010. évi *Eike-von-Repgow-Preis*. E díj a német nyelvű jogkönyvek, elsősorban a *Sachsenspiegel* szegedi, magyarul való közreadásáért találhatta meg, ám egyszersmind minősítheti egész életútját, tudományos pályáját is. A díjazottat régóta ismerem, több mint két évtizede professzortársam. Hogy e *laudatio* mégse hasson elfogult dicsérgetésnek, engedjék meg, hogy e magas ívű pálya és e gazdag munkásság tényeiből induljak ki.

Blazovich László egy szép, 1921-ben a határ mellé szorult, egykor három nemzet – magyar, német és horvát – lakta szabad királyi városban, Kőszegen (német nevén Güns) született 1943-ban. Gimnáziumi és egyetemi tanulmányait a Tisza mentén fekvő Szegeden végezte. Ma-

gyar-történelem szakos tanári diplomájával 1967-ben a szomszédos Hódmezővásárhelyen helyezkedett el. Utóbb itt lett gimnáziumi igazgató-helyettes. A megyeszékhelyre 1980-ban került vissza a Csongrád Megyei Levéltár igazgatójaként. E levéltárból, amely Szeged szabad királyi város levéltárát is örzi, 2009-ben vonult nyugalomba.

Blazovich László medievista. Indíttatását az 1960-as években még maga is a pályakezdő Kristó Gyulától, a későbbi professzortól és a Magyar Tudományos Akadémia tagjától, az Árpád-kor kiváló kutatójától, az iskola-teremtőtől kapta. S mindvégig, mestere korai haláláig, megmaradt nem csupán időrendben, de eredményekben és sikerekben is az ő legelső tanítványának. Noha Kristó professzor is sokat tett a magyar alkotmánytörténetért, így különösen a megerősítés 11. századi létrejöttének kutatásában, Blazovich professzor azzal, hogy közénk, jogtörténészek közé került, éppen jogtörténeti szemléletével is kiválik a magyar medievisták közül.

A szegedi jogtörténeti tanszék megerősítése idején, 1989-ben hívtam meg egyetemi docensként éppen a középkori jogtörténet, így különösen a perjog és a kánonjog előadására. E tanszékre 1997-ben nyerte el professzori kinevezését, s azóta is nálunk tevékenykedik – a 2005. évi szétválasztás után a dr. Balogh Elemér professzor vezette európai jogtörténeti tanszéken. Nem melleleg hadd említsem meg, hogy nálunk még kötelező alaptárgyanként mindhárom történeti jogi főkéllégium (a római jog, a magyar alkotmány- és jogtörténet és az egyetemes alkotmány- és jogtörténet) helyzete alapján véve változatlan. Így elvileg nincs is olyan magyar joghallgató, aki ne tudna valamit a *Sachsenspiegel*ről, annak szerzőjéről, Eike von Repgowról vagy a magdeburgi városjogról.

Blazovich László kutatásai és publikációi pályája során egyre szélesebb területekre terjedtek és terjednek ki. Nagyon tiszteli és értően gondolja a középkori okleveles forrásokat. *In medias res* emelem ki az *Anjou-kori Oklevéltár* hatalmas edíciós vállalkozásában való meghatáro-

zó részvételét. Ő az 1323., 1324. és 1326. évi okleveleket tartalmazó 7., 8. és 10. köteteket gondozta (1991, 1993, 2000).² Párját ritkítja *A Telegdiak pere. 1568–1572* (1995) című, a teljes pertestet tartalmazó forráskiadványa.³

Számos témája közül kiemelkedik a regionális településtörténet. E tudományzagnak a megyéket illetően az 1930-as évekig visszanyúló gyökerei vannak a magyar történetírásban. *A Körös–Tisza–Maros köz középkori településrendje* (1985) című monográfiájára⁴ épül a *Városok az Alföldön a 14–16. században* (2002) című könyve.⁵ Az elsővel, amely a Szegedtől keletre fekvő, a Bihar-hegység előteréig

(ma: Románia) terjedő térséget tárja föl, a Magyar Tudományos Akadémián a történettudomány kandidátusa fokozatot nyerte el 1986-ban. Talán nem érdektelen ehelyütt elmondani, hogy itt volt a török időkben elpusztult *Ajtós* (Békés vm.) falu is, ahonnan *Albrecht Dürer* apja – még mint *Ajtósi* – származott.

A másodikként említett, a Dunától keletre fekvő városok historiográfiáját földolgozó könyvében, amelyel 2003-ban a Magyar Tudományos Akadémián a történettudomány doktora fokozatot is elnyerte, a településtörténet mellett az intézménytörténet – különösen a közigazgatást és az igazságszolgáltatást – állítja középpontba. Hangsúlyozottan jelenik meg benne a szabad királyi városok előzményeként a királyi szabad városok és a földesúri joghatóság alatt álló mezővárosok (*opidum*, a német fejlődésben: Marktflöcken) fokozatos szétválása.

Blazovich professzor, akinek vezető levéltárosként már korábban is voltak német kapcsolatai, az 1990-es évektől a *Deutscher Akademischer Austauschdienst* (DAAD) támogatásával több tanulmányutat tett Németországban. Tanszéki kapcsolataink keretében ő is többször élvezte Heinz Holzhauer professzor vendégbarátságát. Hosszú hónapokat kutathatott a müncheni *Rechtshistorische Bibliothek*ben.

Figyelme a középkori német és magyar városi jog történetének érintkezési pontjaira irányult. Városaink eredetkérdését sokáig vitatták. Amint az már az 1930-as években tisztázódott, kétségtelen, hogy mint települések



Eike von Repgow

(miniatura az Oldenburger Sachsenspiegelből, 14. század)

nyokkal ellátva közli a jogkönyv magyar fordítását. S ami igazán dicsérendő: bevezető tanulmányát könyvében német nyelven is közreadja. Ez is teremtette meg számára a témával foglalkozó német kutatókkal – köztük Heiner Lück professzorral (Halle–Wittenberg) – való kapcsolatfelvétel lehetőségét.

Ezzel a megoldással tette közzé „a magyar *Sachsenspiegel*” (*A Szász tükrör*, 2005).⁷ Lévének – éppen a magdeburgi városjog révén is – a magyarországi városi jogfejlődésre nagy hatása, ez utóbbinak a jobb megismertetéséhez is hozzájárult. Egyébként a szász hatást is tükröző *Ofner Stadtrecht* az ún. tárnoki jog (*ius tavernicale*) révén a 15. századtól 1848-ig egy egész városi jogcsalád intézményeit határozta meg.⁸

A szerző a jogkönyv szerkezetének és főbb tartalmi kérdéseinek a bemutatása után megkísérlti röviden – mondhatni dióhéjban – összefoglalni a főbb jogintézményeket. Így különösen a „tulajdon-, család- és öröklési jog” (18–22. p.), a „falusi és benne élő emberek” (22–26. p.), a „bírói eljárás” (26–28. p.), a „büntetőjog” (28–30. p.), valamint a „hűbérjog” (30–36. p.) kérdéseit. Középkori német jogtörténet ez a *Sachsenspiegel* nyomán, szakirodalmi hivatkozásokkal; annyival, amennyi a *Bevezetőbe* egyáltalán beilleszthető. Alapjában véve szerencsés összefoglalás, több árnyalható megközelítéssel vagy megállapítással.

Némi nehézséget okozott a 13. századi szász jogintézmények magyarul történő visszaadása, elhelyezése (mint pl. *eigen, gut, gewere, erbe, len*).⁹



Blazovich László

A szolgálat, amelyet Blazovich professzor e munkákkal és a hozzájuk kapcsolódó más tanulmányaival az európai jogtörténelmi tudományosságnak tett, aligha becsülhető túl. Bizonyosan meglesz a hozzá illő tudományos hatása. Egyébként készen áll közzétételre „a magyar *Schwabenspiegel*”-rel is. Mindezen edíciós munkáihoz többektől kapott önzetlen segítséget; a legtöbbet bizonyosan közvetlen munkatársától, germanista filológus egyetemi társától, Schmidt Józseftől.

A mediavista Blazovich László a helytörténetírásban is letette névjegyét. A Péter László által indított, ám főszerkesztőként Kristó Gyula nevéhez fűződő *Szeged története* c. nagy terjedelmű városmonográfia több mint egy évtizedig lezáratlan maradt. Négy kötete jelent meg (1983–1994).¹⁰ A jelenkortörténetet (*Zeitgeschichte*) tartalmazó 5. kötete az 1989/90-i fordulat folytán nem készülhetett el.

Blazovich professzor, akinek hivatalból foglalkoznia kellett a város és a megye teljes levéltári forrásanyagával, merész elhatározással – részben e monográfia négy kötetének eredményeit összefoglalva, részben azon túllépve, az 1944 és 1989 közötti időszakot is áttekintve – először

Szeged rövid története (2005) című, a szélesebb olvasókörzönségnek szóló könyvét tette közzé.¹¹ Nagy sikert aratott vele.

Szerkesztőként – szerzőtársaival együtt – csak ezután foghatott a csonka városmonográfia befejezéséhez. A modern német várostörténet-írás szerkesztési megoldásait is tükröző 5. kötet éppen ebben az évben jelent meg (*Szeged története. 1945–1990*, 2010).¹²

A levéltárban immáron saját kis kutatóhelyére visszavonultan dolgozó, ám az egyetemen változatlanul tanító Blazovich professzor kutatási témáin is tovább dolgozik. Nagy hozzáértéssel és kedvvel folytatott, olykor bizony áldozatokkal is járó munkásságáért rendre megkapta az elismeréseket. Szeged városa ez év május 21-én díszpolgárai közé emelte.¹³ S hogy ebben az évben még az *Eike-von-Repgow-Preist* is magáénak tudhatja, erre aligha gondolhattunk. Köszönet érte az adományozóknak! Neki meg munkatársaim és mások nevében is további szép eredményeket kívánok!

Isten éltesse!

Ruszoly József

Jegyzetek

¹ Jelen méltatás németül hangzott el 2010. október 28-án, Magdeburgban, a Johanniskirchében, ahol köszöntőt mondott Prof. Dr. Angela Kolb, Sachsen-Anhalt igazságügy-minisztere, Prof. Dr. Klaus E. Pollmann, az Otto-von-Guericke-Universität Magdeburg rektora és Dr. Lutz Trümper, Magdeburg tartományi főváros főpolgármestere. Az ünnepélyes díjátadáson megjelent a város színe-java.

² *Anjou-kori Oklevéltár. Documenta res Hungaricas tempore regum Andegavensium illustrantia. VII. 1323.* Szerk. Blazovich László, Gécz Lajos (Budapest–Szeged, 1991); *VIII. 1324.* Szerk. Blazovich László (Budapest–Szeged, 1993); *X. 1326.* Szerk. Blazovich László, Gécz Lajos (Budapest–Szeged, 2000)

³ Blazovich László–Gécz Lajos: *A Telegdiék pere. 1568–1572.* (Dél-alföldi évszázadok, 6. Szeged, 1995)

⁴ Blazovich László: *A Körös–Tisza–Maros köz településrendje* (Dél-alföldi évszázadok, [1.] Békéscsaba–Szeged, 1985).

⁵ Blazovich László: *Városok az Alföldön a 14–16. században* (Dél-alföldi évszázadok, 17. Szeged, 2002).

⁶ *Buda város jogkönyve. 1–2. k.* Közreadja: Blazovich László, Schmidt József (Szegedi Középkortörténelmi Könyvtár, 17. Szeged, 2001).

⁷ *A Szász tükör.* Közreadja Blazovich László, Schmidt József (A Pólay Elemér Alapítvány Könyvtára 5. Szerk. Balogh Elemér. Pólay Elemér Alapítvány, Csongrád Megyei Levéltár, Szeged 2005).

⁸ Újabb: Mertanová, Štefánia: *Ius tavernicale. Studie o procese formovania práva tavernických miest v etapách vyvoja tavernickeho súdu v Uhorsku, 15–17. stor.* (Bratislava, 1986; ism.: Ruszoly József: *Pozsonyi könyv a tárnoki jogról.* = Magyar Jog, 1987. július–augusztus; 696–697. p.)

⁹ Vö. Ruszoly József: *A magyar Sachsenspiegel-hez* (Századok, 140. évf., 2006, 2. sz. 482–496. p.).

¹⁰ *Szeged története 1. A kezdetektől 1686-ig.* Szerk. Kristó Gyula (Szeged, 1983); *2. kötet: 1686–1849.* Szerk. Farkas József (Szeged, 1985); *3/1–2. kötet: 1848–1919.* Szerk. Gaál Endre (Szeged, 1991); *4. kötet, 1919–1944.* Szerk. Serfőző Lajos (Szeged, 1994).

¹¹ Blazovich László: *Szeged rövid története* (Dél-alföldi évszázadok, 21. Szeged, 2005).

¹² *Szeged története. 5. kötet, 1945–1990.* Szerk. Blazovich László (Szeged, 2010).

¹³ [?Tandi Lajos:] *A helyi értéktől az egyetemességig. Az ideai díszpolgár dr. Blazovich László* (Szeged. A Város folyóirata, 2010. május [22. évf. 5. sz.] 15–17. p.).



Csapó Csaba habilitációs előadása

Csapó Csaba több területet átfogó kutatásai során más tudományágak (pl. a néprajztudomány vagy a jogtörténet) számára is hasznosítható eredményekre jutott. Könyv formájában is megjelent kandidátusi disszertációja (*A Magyar Királyi Csendőrség története 1881–1914*) a jogtörténet művelőinek elismerését is ki-

váltotta. Éveken át tanított magyar jogtörténelmi tárgyakat az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán, és ahogy Mezey Barna, a Szakmai Bíráló Bizottság tagja megjegyezte, oktatói tevékenysége mellett rendszeresen, jól végiggondoltan jogtörténelmi dolgozatokat publikált, melyeket azután munkáiba beépített. Így Csapó Csaba habilitációs előadására nem csupán a szűkebb történész szakma figyelme irányult, hanem a jogtörténet művelői is érdeklődéssel várták előadásait.

Az ELTE Bölcsészkarán 2010. október 20-án megtartott habilitációs ülésen Csapó Csaba először a szegedi királyi